

Châng Thlan: *Tirhkohte 11:18.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Jentailte hnêna Chanchin T̄ha puân chhuahnaa chona thlen thei thil thleng tlângpuite târlan.

Vei Tûr: Paula kha Farisai t̄hahnemngai a nihna ațanga Jentailte hnêna t̄hahnemngai taka Chanchin T̄ha puangtu a lo tih tāk dân boruak hriat thiam.

Tih Tûr: Rawngbâwl tlāk ni tûra mahn̄ theihna leh nun pawh Pathian hnêna hlan.

THUPUI T̄HEN

I. Hriat Tûr: Khawvêl Zawng Zawnga Kal Tûr

- A. Kohhran ding t̄r t̄in Jentailte hnêna rawng a bawl̄na chhevêlah khân eng boruak nge lo awm?
- B. Engati nge Jentailte hnêna Chanchin T̄ha puân chu Kristian hmasâte tân khân thil thar tehchâwk a nih a, chû chona chu engtin nge an hmachhawn?

II. Vei Tûr: Chonate leh Boruak Duhawm Lo

- A. Saula hmanga tihduhdahna khân kohhran hmasâteah nghawng enge a neih?
- B. Paulan Chanchin T̄ha rawngbâwl̄na hmanga danglam tûra kohna a siam kha kohhran hruaitu hmasâte khân engtiang kawngtein nge an chhân?
- C. Jentailte hnêna Chanchin T̄ha puân darh vânga boruak duhawm lo lo awm ta kha engtin nge kohhran ding t̄r khân an chin fel?

III. Tih Tûr: Rawngbâwl̄naa Inhmang

- A. Rawngbâwl̄naa inhmang tlāk ni tûr hian eng ang insiamt̄hatna ang ch̄ite nge kan mamawh?
- B. Kohhran hmasa huna Chanchin T̄ha rawngbâwl̄ dân thar an hmachhawn ang khân, engtin nge insiamrem dân kan zir vê theih ang?

C. Kohhran hlun zâwkte hian eng ang chonate nge kan hmachhawn a, eng ang insiamthate nge kan mamawh ang?

KHAIKHÂWMNA: Kohhran ding tîr tê khân mi thahnemngai thei tak Tarsa khaw chhuak Saula dodâl na an hmachhawn a; mahse, Pathian kohna chhânga siamthate a lo nihna zârah Jentailte hnêna rawngbâwlna ropui tak a rahchhuak ta zâwk a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawh phûr rawh

Thlarau thanna atâna thu pawimawh: *Tarsa khaw chhuak Saula ang khân—enge kan rin tihah hian, Chiang leh dik tâwkin kan inhria a ni thei a, tusual fê pawh kan ni vê thei tho bawh. Pathian hruaina lama inhawng tih awmzia chu, beisei lâwk loh: thil khirh, hlimawm lêm lo thleng thei lama inhawng tihna a ni.*

ZIRTÎRTÛTE PUÂL: Saula/Paula leh Kristian hmasâte tân pawh Pathianin an rilrû A hawnsak an inphal a ngai tih uâr takin sawi la. Paulan dik lo tûra a lo ngaih thin kha, a nihna takah chuan a lo dik zâwk tih hmuhtîr a ngai a. Juda Kristian hmasâte pawh kha Chanchin Thâ chu Jentailte pawh tela mî zawng zawng tâna kohna a ni tih lama an harh chhuah a ngai. Mî tha lo tak nih i duh em? ‘Ngaihusual’ nih emaw, thinlung thâ mahse lunghlu rawh thianghlim loh ang êma tha lo ni lêm lo, mahse khawvêla mi sual ber berte anga tha lo ni tho si? I thâ a ni tih kha mahni i inhmin hmasa phawt tûr a ni. I tha viau mai a, dik tak chuan, mi dang zawng âia tha zâwk niin i inring hial. A nih loh leh, thil dik lo ti thei pawh i ni lo. Chû chauh a la ni lo, Pathian lamtang i ni a, nangmah dodâltu chuan Pathian a dodâl a ni mai.

French ram mi fing Blaise Pascal chuan heti hian a ziak: “Sâkhaw thurin ațanga tî an nih tawh hi chuan, mîten thil tha

lo chu Chiang tak leh hlim takin an ti ngai lo,” tiin. Chû chu nangmah kha i ni maithei e. Sâkhaw thil dik lo zâwnga kalpuina nêh hi chuan, mahni hi Pathian hmuna indah a, Pathian chu ngaichâng lo lêkin, chutiang chu kan ni thei.

Tûn kêr chhông hian, chutiang kawng lo zawhtu mi tû emaw chungchâng kan zir dâwn a, chu chu Tarsa khaw mi Saula a ni. Saula chu amâ insawi leh tâk dân angin ‘misualte zînga a puipâ ber’ (*1 Tim. 1:15*) nih kawng zawh mêk a ni. Mahse Pathianin ruâhmanna dang a nei sî a.

Sawi ho tûrte: Enge kan rin a, eng vônga ring nge kan nih kan chian viau hi thil pawimawh tak a ni. Engtin nge chông thilte chu inchawih tâwka kalpui tûra, kan ngaihdân leh pawm dânte hi a lo dik lo vê thei a ni tih pawm a, Pathian Thû kan manthiam dân leh Amah nêna inlaichinna thûk zâwk nei tûra ʔan kan lâk tâk ang le?

RAHBI 2—Zawng chhuak rawh

ZIR TÏRTÛTE PUÂL: Chanchin ʔha bûte hian Isua Krista chu min kawhhmuh a. Amâ mîzia te, A nihphung te, A rawngbâwlna leh hmalam hun thil kal tawh zawng zawngte nêna an inlaichîn dânte pawh kan hre thei ta a. *Tirhkohte* bûah hian, Isuâ rawngbâwlna leh thuchah ênga zirtîr hmasâten an kalpui zêl dân kan hmu bawk a. Kawng hluite bânsan leh siamʔhat a nih dân te, nun siam thar a nih dânte kan hmû a. Chutiang a nihzia chu Saula/Paula nun leh rawngbâwlnaah khân a Chiang ber âwm e. Chutiang chu kan mimal nunahte pawh a lo nih vê zia uâr takin sawi ang che.

ZIR ZAUNA

I. Thîrtu Bawhchhiatna (*Tirhkohte* 7:58 leh 8:1–5.)

Sâpho chuan heti hian an sawi ʔhîn, “I kawrchung ka lo kensak ang che,” tiin. Sâpho thil sawi dân dangte ang bawkin Bible aʔanga lâk a ni thei a, hei pheh hi chu *Tirhkohte* 7:58-a

mi a ni. Kawng hniha a eng emawti zâwk zâwk pawhin a hman theih ang. Mahnî kut thawh vê chiah sî lo va tharum thawhna rem lo tihpuina ang chi atân emaw, a nih loh leh mahni chu ataka inhnammawih duh chiah sî lo va, thisen chhuah tûra mi dangte fuih pawrh sî ang chi atân te pawh a ni ang.

Keini Kristian, Bible zirtûte hi chuan Tarsa khaw mi Saula hi Kristiante tiduhdahtu angin kan thlîr tlângpui a. Hêng châng a chanchin kan hmuh bâk hi chu, a tûnhma nun hriat kan nei lêm lo. Stefana thuhril a ngaihthlâk hmâte khân Kristian hmasâte chungchângah ngaihdân nghet tak a nei rêng em? Thil Chiang tak chu Stefana thuhril avâng ngawt pawh khân khatiang khân a chêt duh phah tih chu a Chiang a, mahse enge a chhan? Thuchah khân a hîp viau nge ni ang a, a lo ngaithei lo viau ni zâwk ang le? A dik lo a ni tih mahnî leh mi dangte chu ring tûra a tih laiin, a lehlamah chuan a dik a ni tih a hre tho a ni thei a ngem?

A chêt dân kha en ta ila. Tihziak chinah hi chuan, Stefana thihnaah kha chuan phûr taka tha thawh chu a ni vê chiah lo. A ziaktu hian thil hi a sawi kîlh kêlh duh lo pawh a ni thei a, thil kal zêl dân a sawinaah hian Saula hi a sawilang ve zawk chauh pawh a ni thei e. Paula khân sualna nei lova lo thlîr vê ngawt a nih chuan, han dem ngawt pawh a theih loh ang a, a thû aţang ngawt hi chuan sual anga han kawhchhuah ngawat chi pawh a ni lo vang. Stefana tihlumtûte kha a lo fuihpawrh pawh chu a ni thei a, mahse chutiang chiah chu sawi a ni lo. A thawhpuiten Stefana an dêng lai chu a lo thlîr a, a hnû châng hnihah chuan Stefana thih remtitu a nih thû chu min hrilh a. Mahse ‘chutiang chu ani ngaihdân pawh a ni chiah bîk lo vang’ tî pawhin kan zêldin thei tho bawk.

Chuti chu Paula kha Stefana thihnaah thiam lohna a nei lo tihna a ni em? Amah ngêiin thiam lovin a inngai tlat sî a; chutiang inthiam lohna rilrû chu a dam chhûng zawngin a pu zui zêl a ni. *Tirhkohte* bu leh Chanchin Ṭha bû pawh ziaktûa ngaih Luka khân thil thleng leh amah Paula pawh

hi hriatna a nei a ni ang tih kan ring thei a, ani hian Saula thil tih leh a remtih thû chu a lo ziaak lang a. A hnû châng eng emaw zâtah, *Tirhkohte 8:1–5* tiduhdahtu thisena tuihâl a nihzia chu kan hria a ni.

Engati nge Saula khân Stefana kha lunga a den vê chiah loh le? Ani kha a phên lama mî mei herhtuah a ẵng nge, a ngaihsân leh entawn ber thuneitûten an tih zui tûr chu a lo nghâk rih zâwk? A eng a pawh chu ni se, tharum thawhtîr tûra mipui a fuihpawrh emaw, Pathian rêldikna hlentu anga lemchangin, che vê miah lo ang pawhin awm se, lungte chhar khâwm a, ataka dêngtu nih thiam lohna chu a chang tho a ni. Mahnî kawng zawh atâna zalên taka a thlan aẵng a kaipêng theitu chu Pathian khawngaihna chauh hi a ni.

Ngaihtuah teh: Thutlûkna dik lo, a tîra a landân mai âia nghawng nei thui sî ang chî siam i nei vê tawh ngai em? Chûng chu ataka chêt vêna ni chiah lo pawh ni se, thil sual tih emaw, dichim taka chêtna ang chî emaw rem lo tihpuina ang chî-ah i tel tawh em?

II. Saula Piantharna (*Tirhkohte 9:1–18; 22:6–21; 26:12–19; 1 Korin 9:1; 15:3; Galatia 1:11, 12, 15, 16.*)

A hmâa kan sawi tâk thilthleng kha piantharna anga sawi chu a dik thei ang a, mahse a Chiang tâwk chiah lo vang. ‘Piantharna’ tih hi hawikîrna emaw, Pathian lama kîrna, Pathian hnên panna kawng zawh tihna a ni a. Chutiang a nih avâng chuan, pantharna hi Pathian leh A Thlarau ẵnpuina zâra duhthû rênga thil tih a ni.

Saula erawh kha chu, duhthû rêng hawi kîr a ang vê chiah lo. A hnênah Krista nung chu a rawn inlâr a, che thei lo va a siam thleng khân, Saula thinlungah danglamna a thlen âwm kan hre lo. *Tirhkohte 8* leh *9* lah hian a rilru chhûng dinhmun âwm a sawi baw k sî lo. Pâwn lam thil chu kan hmu nuâl a, ramsa kawlh ang ni deuh maia sawi a ni (*Tirhkohte 8:3*).

Thlarau Thianghlim khân amah chu a thawhpui em? Rinhlelh thû a chêng lo, mahse chutiang hmuthiam tûr chuan rinna tûna kan neih âia ropui zâwk a ngai ngêi ang.

Saula nuntawng kha, a kawng zawh mêk atanga kawng dang zawh tûra thil lian tham tak thleng piantharna a ni. Kohna a dawn leh a thiltawn chu a namên lo hlê a, kan ngaihdân chu a ni chiah lo thei nân, Saula khân a pawm mai lêm lo niâwm tak a ni. Mahse hetah hian enge lo thleng ta? A hmasaberin, Saulan a innghahna thil neihte a chên a, khuâ pawh a hmu thei ta lo. A tihtheih zawng chu thut a, ngaihtlâk a ni mai. A rilrû zawng zawng a sâwrbing tâkah chuan, a hnênah Pathian a inpuâng a, tholeh Krista a hmuh thû chu a hnû hmun tam takah a sawi nawn ta rêng a ni. Mi dangte chuan ringhlel pawh ni se, Paula erawh kha chuan, Isua Kristan rawng a bâwl laia ataka lêngpuitute ang tho a nih thû tîm lo vin a sawi chhuak thîn a ni.

Isua Kristan a thil neih tha ber chu a phû hauh lotu Saula hnênah a pê a. Hê thilphalna hi mi thenkhat chuan an lâwm lo vin, an thinrimpui hiâl pawh a ni thei. Mahse khawngaihna mamawhtu mi sual kan nih kan inhriat phawt chuan, Saula piantharna khân khawngaihna chin a neih lohzia leh, thil a tihtheihzia chu a târlang tih kan hria ang.

Ngaihtuah teh: Pathian khawngaihna ringa kan inhhâl theuh lai hian, A khawngaihna chu thîrfiana teh ker kera min pe thîn ang lekin kan ngai tlat pawh a ni thei. Engati nge chutianga ngaihtuah tûra thlêm kan nih thîn? Chutiang chu ni se tih chângte pawh kan nei lo maw?

RAHBI 3—A Taka Nunpui Tûr

ZIRTIRTÛTE PUÂL: Tarsa khaw chhuak Saula piantharna hmanga Pathian khawngaihna chungchâng leh kan chhân lêt dân tûr zirlaite kawhhmuh nân a hnuaia zawhnate hi hmang tangkai ang che.

Ngaihtuah Tûr Zawhnate: Saula tûnhma nun chungchâng te, khatiang ang mîze pû a nihna chhante kan hre tlêm hlê mai. Kristiante a tihduhdah chhan tak kha enge nia i rin?

Tirhkohte 9:5-ah, aw mak tak khân Saula chu ‘kilhna thîr khêng’ anga sawi a ni. Pathian ruâhmanna kalh zâwng taka a che zui chungin, engtin chiah nge Pathianin Saula chu a ‘khalh’ zâwk le?

Ataka Nunpui Tûr Zawhna: Mi tam zâwk hi chuan tûte emaw pianthar thu ngaihnawm tak takte kan ngaithla tawh ngêi ang, keini pawh a sawitûah kan lo tạng hial a ni mahnâ. Engtin nge Pathian khawngaihna i chung a lo thleng chu i hmuh thiam? Chûng ang chu ataka lo chang vê kher lo pawh i ni thei. I mi rin loh tak emaw, hlauh deuh emaw, ngaihtheih loh emawten nun thar an lo neihin eng rilrû nge i put thîn?

RAHBI 4—Boruak siam rawh

ZIRTÏRTÛTE PUÁL: Saula chungchâng hi khawngaihna thû a ni ber. A lam pawh a hawi loh leh, mamawh pawha a inhriat loh laiin, a chungah Pathianin khawngaihna a lantîr a. Saulan a tihduhdah emaw, tihduhdah a tumte chuan, khawngaihna nun a thlâk danglam hlauh dân emaw, anmahni ngêi pawhin khawngaihna an entîr dân tûr chu an zir chhuak thei ang. A hnuaia tihtûr hi zirlaiten an nî tin ngaihtuahna leh nunah khawngaihna ataka an nunpui theihna tûra tanpuitu tûr a ni.

Tih tûr: Kan nî tin nunah hian thil harsa tak takte kan hmachhawn fo thîn a. Engtin nge kan chhân lêt thîn? Thirrim engphiarin kan awm mai em? Tû mahin an hre lo va ngaiin eng thû thû emawte kan chham kual vêl em? A rûka rilru chhia chu upin kan châwm nung sî em? Kâr lo awm tûr chhûng hian, inlaichînna leh dinhmun lama harsatna in tawh pawhin, khawngaihna hi thupuia neih tum tlat ang che u. Chutiang a lo thlen pawhin, inzirna leh khawngaihna lantîrna remchâng

angin ngai hlah zâwk ula. Ngaihtuahnaa a lo lan a, sawi chhuah in tum zâk zâk tawh pawhin, insûm ula, thil dang sawi hlah zâwk ang che u. Bible châng hmangin in ngaihtuahna chu in hliahtîr dâwn nia. Khawngaihna ataka hmannain in chêt dân leh chutiang dinhmun in rilru awm dân ni ta chu, kâr lehah report in pe dâwn nia.